

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	бакалавр	Форма навчання	Денна, заочна	Навчальний рік/семестр	2024-2025 н.р. семестр IV/8.
---------------------------------	-----------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------------------	---

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Основи інклюзивного навчання
Кафедра	Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти
Освітня програма	01 Освіта/Педагогіка, 012 Дошкільна освіта, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни: обов'язкова Кількість кредитів: 4 Лекції: 28 Семінарські/практичні заняття: 20 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 72 Вид контролю: екзамен
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Греба Ілдіко Золтанівна ст. викладач кафедри педагогіки та психології greba.ildiko@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Педагогіка, Психологія, Основи психодіагностики, Корекційна педагогіка
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	<i>Мета</i> – засвоєння студентами категоріально-понятійного апарату інклюзивної освіти, нормативно-правових та організаційних засад початкової інклюзивної освіти. Основні завдання вивчення дисципліни: -ознайомлення студентів з основними поняттями інклюзивного навчання; -ознайомлення студентів з категоріями особливих освітніх потреб; -ознайомлення студентів з особливостями інклюзії як особливої ланки освіти; -ознайомлення майбутніх педагогів масової системи освіти з підходами держави і суспільства до організації освіти дітей з особливими освітніми потребами, особливостями і закономірностями розвитку різних категорій дітей з психофізичними вадами (порушенням слуху, зору, інтелектуального розвитку, мовлення, емоційно-вольової

сфери,
соціальної поведінки, опорно-рухового апарату).

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття інклюзивного навчання
- основні положення інклюзивної освіти;
- особливості спілкування з різними категоріями дітей з порушенням психофізичного розвитку;
- особливості взаємодії педагога, асистента педагога зі спеціалістами інших служб в системі інклюзивного навчання;
- принципи командної роботи;
- професійно важливі властивості особистості педагога;
- основи диференційованого навчання

вміти:

- ефективно взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками учнів з особливими освітніми потребами;
- створювати індивідуальні навчальні програми для дітей з особливостями психофізичного розвитку на основі діагностики їхніх потреб;
- здійснювати необхідні адаптації, модифікації й методики викладання;
- реалізовувати підходи диференційованого навчання у класі;
- використовувати ефективні стратегії спілкування у взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу;
- використовувати теоретичні знання і практичні уміння, отримані під час вивчення різних навчальних дисциплін психолого-педагогічного спрямування, при організації супроводу всіх учасників навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання.

У результаті опанування матеріалом дисципліни мають бути сформовані *загальні компетентності 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10:*

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.
КЗ-10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23:

ПР-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПР-04 Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07 Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-09 Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти
 ПР-10 Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
 ПР-11 Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.
 ПР-12 Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
 ПР-13 Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.
 ПР-14 Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.
 ПР-15 Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.
 ПР-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
 ПР-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.
 ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
 ПР-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
 ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
 ПР-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.
 ПР-22 Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.
 ПР-23 Знати основні запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосувати їх в професійній діяльності.

Змістові модулі дисципліни:

ЗМ1. ПОНЯТТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ТА
 ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ ДОКУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
 ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.

		Тема 1.1. Предмет і завдання курсу «Основи інклюзивного навчання» Тема 1.2. Структура спеціальної освіти в Україні Тема 1.3. Основні етапи становлення інклюзивної освіти Тема 1.4. Основні нормативно-правові засади інклюзивної освіти ЗМ2. ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В МАСОВИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ . Тема 2.1. Основні етапи включення дітей з особливими освітніми потребами в заклади освіти загального типу Тема 2.2. Функції закладів освіти щодо забезпечення сталого функціонування інклюзії Тема 2.3. Команда психолого-педагогічного супроводу. ЗМ3. ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ» В УКРАЇНІ. Тема 3.1. Функції асистента педагога та асистента дитини Тема 3.2. Інклюзивно-ресурсний центр Тема 3.3. Індивідуальна програма розвитку			
Критерії контролю та оцінювання результатів навчання					
Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання			
Поточне оцінювання (аудиторна робота)	35	З метою поточного контролю використовуються такі форми: заслуховування доповідей та повідомлень на семінарських заняттях, термінологічні диктанти, тести, аналіз різних видів повідомлень (наукової статті, доповіді), студентські презентації та виступи на наукових заходах. Для контролю самостійної роботи: тестування, анотації опрацьованих першоджерел, підготовка есе (проекту), підбір відео, аудіо та текстового матеріалу за визначеною темою			
Письмові роботи (самостійна робота)	10				
Підсумковий тест	15	Письмова робота			
Іспит	40	Усна або письмова форма			
		Критерії оцінювання Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Шкала оцінювання: національна та ECTS			
		Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
				для екзамєну курсового проекту (роботи), практики	для заліку
		90–100	A	відмінно	зараховано
		82–89	B	добре	
		75–81	C		
		64–74	D	задовільно	
		60–63	E		

			35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	з
			0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	з
Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R ДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 40 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи RHP (до 60 балів): $R \text{ ДИС} = RHP + RAT$. Відповіді на практичних та робота на лекційних заняттях (усна відповідь, відповіді на запитання викладача, проведення фрагменту уроку, презентація) – 35 балів. Самостійна робота – 10 балів. Контрольна робота – 15 балів. Усний екзамен – 40 балів Загалом – 100 балів. До екзамену допускаються студенти, які відвідували лекційні та практичні заняття, опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу, провели показові уроки (фрагменти) і накопичили 60 балів впродовж одного семестру. Важливою передумовою допуску до іспиту є відпрацювання пропущених лекційних занять. Контроль проводиться, як правило, шляхом письмового виконання індивідуальних завдань із подальшою перевіркою їх викладачем та оголошення оцінки. У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи: - методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; - методи письмового контролю: письмове тестування, розробка уроку; - методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.							
Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)		<i>Політика щодо академічної доброчесності.</i> Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача.					

	<u>Положення про академічну доброчесність в ЗУІ</u> <u>Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ</u> Методичне забезпечення • підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання; • плани-конспекти лекцій, практичних занять; – індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи слухачів; • мультимедійні презентації до навчальних занять; • навчальні відеофільми, відеофрагменти уроків, виховних заходів у закладах освіти.
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	- Колупаєва А.А. (2012): Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посібник. Київ : «А.С.К.». - Колупаєва А.А., Савчук Л.О. (2011): Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. К.: Видавнича група «АТОПОЛ». - Коваль Л. В. (2018): Організація інклюзивного середовища у закладі освіти. In: Лапін – Сурмай – Щуцька (упорядн.): Інклюзивне навчання в Новій українській школі. Інтерсервіс, Київ, 46-49. - Порошенко М. А. (2019): Інклюзивна освіта: навчальний посібник. ТОВ «Агентство «Україна». Київ. - Порошенко М.А., Колупаєва А.А. (2018): Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. Всеукраїнська благодійна організація «Благодійний фонд Порошенка». Київ. - Шутко Н., Варга М. (2018): Інклюзія для дітей з порушеннями слуху: за чи проти? In: Лапін – Сурмай – Щуцька(упорядн.): Інклюзивне навчання в Новій українській школі. Інтерсервіс, Київ, 98-101. - Гриневич Л. (2019): Інклюзія для всіх: освітня політика та практика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzivne-navchannya/prezentacii/mon2019-01-25inkluzivne.pdf - Наказ Міністерства освіти і науки України № 609 (від 08.06.2018): Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. - Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 (від 01.10.2010): Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання.

	- Постанова Кабінету Міністрів України № 545 (від 12 липня 2017): Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр. - Закон України № 2053-VIII (від 23 травня 2017): Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг. - Greba Ildikó, Knobloch Beáta (2021) Inkluzív oktatás alapjai. Főiskolai jegyzet - Kopp, E., Ollé J., Zágon, B-né. (2008). Tanórai differenciálás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság. - Mohai Katalin és Perlusz Andrea (2017) Útmutató az integrált és inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára - Vargáné Mezô Lilla (2006) Inkluzív nevelés – Az integrált oktatás jogi háttere. Kézikönyv a pedagógusképző intézmények számára - Vojnitsné Kereszty, Zs., Kókayné Lányi M. (2008). Könyv a differenciálásról. Máshonnan – máshogyan – együtt. Kézikönyv az 1–6. évfolyamon tanítók számára. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest
--	---